

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ (UNEK)

Təsdiq edirəm:

“İctimai idarəetmə və sosial innovasiyalar”
kafedrasının müdiri: i.f.d., dos. E.Q.Məmmədov
12 sentyabr 2025-ci il

“Regional idarəetmə” fənni üzrə

İŞÇİ TƏDRİS PROQRAMI
(Sillabus)

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin kodu:	00723
Fənnin növü:	əsas
Tədris ili:	2025/2026
Tədris semestri:	payız
Fakültə:	İqtisadiyyat və idarəetmə
Qrup:	250, 251, 252, 253
Tədris yükü:	60 saat (mühazirə/məşğələ -30/30)
Kredit sayı:	6 (altı)
Kafedra:	“İctimai idarəetmə və sosial idarəetmə”

II. Müəllim haqqında məlumat

Fənni tədris edən müəllim:	Malayev Zakir Abbas (Dosent, i.f.d.)
E-mail ünvanı:	malayv60@mail.ru
İş telefonu:	(012) 564 37 05

Tələbələr üçün qəbul vaxtları: çərşənbə axşamısaat-11.00-12.00

Bu sillabus “İctimai idarəetmə və sosial idarəetmə” kafedrasının dosenti, i.f.d.
Malayev Zakir Abbas tərəfindən hazırlanmışdır.

III. Fənnin təsviri

Regional idarəetmə fənni.

Bölgə anlayışı , növləri və bölgələr.

Regional idarəetmə regionun iqtisadiyyatını, daha dəqiq desək, fərdin iqtisadiyyatını öyrənir.

Regionlar: regionun iqtisadi inkişafı üçün obyektiv ilkin şərtlər (coğrafi mövqe, təbii resurs, demoqrafik, istehsal potensialı), istehsal strukturu, sosial sahə və məişət şəraiti, məskunlaşma sistemi və iqtisadiyyatın yerləşməsi, iqtisadiyyatın fəaliyyət göstərməsi və idarə edilməsi mexanizmi və s. araşdırır.

Rayon iqtisadiyyatının daxili strukturunun elementləri və mexanizmləri ilə yanaşı regionun regionlararası və beynəlxalq iqtisadi əlaqələri də öyrənilir, yəni qarşılıqlı təsir göstərən regionlar və hər bir regionun iqtisadiyyatı bir və ya bir neçə regional sistemin bir hissəsinə çevrilir.

Buna görə də regional iqtisadiyyatın mövzusu həm də tədqiqatdır. Regional iqtisadi sistemlər və ya milli iqtisadiyyatın parametrləri qarşılıqlı təsir edən regionlar sistemlərindən başlayaraq daha da irəli gedmək mümkündür. Dünya iqtisadiyyatının həm də qarşılıqlı təsir sistemi olduğu anlayışı müxtəlif rütbəli bölgələr, ölkənin digər regionları və başqa ölkələrlə iqtisadi əlaqələr nəzərdə tutur.

IV. Kursun məqsədi və vəzifələri:

Məlumdur ki, müasir idarəetmənin əsas tələbatı və onun səmərəliliyinin əsas amili yüksək peşəkarlıqdır. Bu peşəkarlıq isə mütəxəssisin hazırlıq səviyyəsindən, gələcəyi görə bilmək qabiliyyətindən, baş verə biləcək hadisələri vaxtında hiss edərək problemləri müvəffəqiyyətlə həll edə bilmək bacarığından asılıdır. Məhz bu səbəbdən də müasir mərhələdə, menecerlərin hazırlanması prosesində xüsusi bir fənnin, **“Regional idarəetmə”** fənninin tədris edilməsinə ehtiyac yaranmışdır. **“Regional idarəetmə”** fənninin tədrisinin başlıca məqsədi tələbələrdə idarəçilik təfəkkürünü formalaşdırmaq, inkişaf etdirməkdir layihələrin düzgün idarə edilməsi sahəsində bilik verməkdir.

V. Fənnin tədris metodologiyası.

Bu fənnin tədrisi prosesində mühazirələrin oxunması, regional iqtisadiyyatın idarə edilməsi, interaktiv müzakirələrin aparılması, komanda şəklində layihələrin icrası, kiçik qruplarda iş, işgüzar oyunlar, xüsusi nümunələrin (keys-stadilər) öyrənilməsi və təhlili, esse yaxud sərbəst işlərin yazılması və test tapşırıqların yerinə yetirilməsi kimi geniş çeşiddə tədris və təlim üsullarından istifadə edilir.

Bundan əlavə tədris və təlim prosesində xarici və yerli iqtisadi ədəbiyyatdan, habelə beynəlxalq və yerli mediadan (internet resurslarından) götürülmüş məqalələrin, real

nümunələrin və xüsusi keyslərin təhlilinə, müzakirəsinə və məntiqi nəticələr çıxarılmasına xüsusi diqqət ayrılacaq. Verilən biliklərin tətbiqi bacarıqlarının formalaşdırılması üçün tələbələr mövzuya uyğun seçilmiş tapşırıqları həll edəcəklər.

Hər bir yeni mövzunun tədrisi öncəsi tələbələr müəyyən olunmuş mətnləri və onlara təqdim edilmiş (tapşırılmış) digər qiraət materialları ilə tanış olmalıdırlar.

VI. Öyrənmənin nəticələri:

Kursun tədrisi başa çatandan və bütün mövzular mənimsənilədikdən sonra tələbələr:

Bilməlidirlər:

- Regional iqtisadiyyat və idarəetmə fənni. Konsepsiya və regionların tipologiyası
- Region iqtisadiyyatının nəzəri əsasları
- Rayonun təbii resurs potensialı. Paylanma
- kosmosda iqtisadi fəaliyyət
- Region makroiqtisadi təhlilin obyektı kimi
- Regional gəlirlərin təhlili
- Regional artım və regionlararası bərabərsizlik.

- Regional siyasət, onun məqsədləri və alətləri.
- Azad iqtisadi zonalar regional alət kimi.
- Siyasətçilər;

Bacarmalıdırlar:

- Regional idarəetmənin mahiyyətini və onların həyata keçirilməsi mərhələlərini ardıcıl yerinə yetirməyi;
- Regional idarəetmənin vaxt üzrə planlaşdırılmasını;
- Regional idarəetmənin xərclər üzrə planlaşdırılmasını;
- Regional idarəetmənin keyfiyyət üzrə planlaşdırılmasını;
- Regional idarəetmənin idarə edilməsinin əsas və əlavə elementlərini müəyyən etməyi;
- Regional idarəetmədə Layihə həyata keçirəcək müəssisənin fəaliyyətini analiz etməyi;
- Biznes planları tərtib etməyi.

VII. Prerekvizitlər

Yoxdur.

VIII. Fənnin mühazirə mövzuları

Fənnin tədrisi prosesində tələbələrə aşağıdakı mövzularda mühazirələr təqdim ediləcək:

1. Regional iqtisadiyyat və idarəetmə fənni. Konsepsiya və regionların tipologiyası

2. Region iqtisadiyyatının nəzəri əsasları
3. Rayonun təbii resurs potensialı. Paylanma
4. kosmosda iqtisadi fəaliyyət
5. Region makroiqtisadi təhlilin obyektı kimi
6. Regional gəlirlərin təhlili
7. Regional idarəetmədə Layihə həyata keçirəcək müəssisənin fəaliyyətini analiz etməyi;
8. Regional artım və regionlararası bərabərsizlik.
9. Regional siyasət, onun məqsədləri və alətləri.
10. Regional proqramlar
11. Regional iqtisadiyyatın idarə edilməsi
12. Regional büdcənin məqsəd və vəzifələri
13. Regionun investisiya siyasəti
14. Azad iqtisadi zonalar regional alət kimi.
15. Siyasətçilər;

IX. Fənnin mühazirə mətnləri

Fənnin bütün mövzuları üzrə mühazirə mətnləri, müzakirə sualları və tapşırıqlar, habelə müxtəlif növ məşğələ materialları elektron formatda Universitetin saytında “Virtual universitet” bölməsində (unec.edu.az) yerləşdirilir.

X. Əsas dərslik və dərs vəsaitləri

1. **Məsiha Saat Ersoy Proje Yönetimi. Ankara -2010.**
2. **A.H.Tağıyev, Q.Ə,Səfərov “İnnovasiya layihələrinin menecmenti”. Bakı-2013**
3. **F.B.Əliyev İnvestisiya Layihələrinin təhlili və dəyərləndirilməsi. Bakı -2003.**
4. **Məmmədov X., Mirzəyev S. Marketingin əsasları. Bakı -2001.**
5. **Məmmədov Z., Beynəlxalq valyuta-kredit münasibətləri və xarici ölkələrin pul-kredit sistemi. Bakı – 2001.**
6. **Şəkəraliyev A. Dünya iqtisadiyyatı və beynəlxalq iqtisadi münasibətlər. Bakı -1999.**
7. **Hüseynov T. Müəssisənin iqtisadiyyatı. Bakı-2005.**
8. **Uğurlu biznesə gedən yol, Sahibkarların məlumat kitabçası ,BMT İnkişaf Proqramı, Bakı -2000.**
9. **Aşıkoğlu Rıza-Büker Semih, Yatırım və proje dəğerlenmesi. Eskişehir-1998.**
10. **Ergin Hüseyin Stratejik Yönetim Muhasebesi. Kütahya -1997.**
11. **Богатин Ю.В., Швандар Л.А. Инвестиционный анализ Москва -2000.**

Hər bir mövzu ilə bağlı əlavə ədəbiyyat və oxu materialları mühazirədə qeyd olunur.

XI. Mövzuların məzmunu və tədris-tematik bölgüsü

Həftə	Mövzuların adı	Mövzunun əsas məzmunu	Ədəbiyyat
1	Regional iqtisadiyyat və idarəetmə fənni. Konsepsiya və regionların tipologiyası	<p>Regional idarəetmə fənni.</p> <p>Bölgə anlayışı , növləri və bölgələr.</p> <p>Regional iqtisadiyyat regionun iqtisadiyyatını, daha dəqiq desək, fərdin iqtisadiyyatını öyrənir.</p> <p>Regionlar: regionun iqtisadi inkişafı üçün obyektiv ilkin şərtlər (coğrafi mövqe, təbii resurs, demoqrafik, istehsal potensialı), istehsal strukturu, sosial sahə və məişət şəraiti, məskunlaşma sistemi və iqtisadiyyatın yerləşməsi, iqtisadiyyatın fəaliyyət göstərməsi və idarə edilməsi mexanizmi və s. araşdırır.</p> <p>Rayon iqtisadiyyatının daxili strukturunun elementləri və mexanizmləri ilə yanaşı regionun regionlararası və beynəlxalq iqtisadi əlaqələri də öyrənilir, yəni qarşılıqlı təsir göstərən regionlar və hər bir regionun iqtisadiyyatı bir və ya bir neçə regional sistemin bir hissəsinə çevrilir.</p> <p>Buna görə də regional iqtisadiyyatın mövzusu həm də tədqiqatdır. Regional iqtisadi sistemlər və ya milli iqtisadiyyatın parametrləri qarşılıqlı təsir edən regionlar sistemlərindən başlayaraq daha da irəli gedmək mümkündür. Dünya iqtisadiyyatının</p>	1 (fəsil 1)

		<p>həm də qarşılıqlı təsir sistemi olduğu anlayışı müxtəlif rütbəli bölgələr, ölkənin digər regionları və başqa ölkələrlə iqtisadi əlaqələr nəzərdə tutur.</p>	
2	<p>Region iqtisadiyyatının nəzəri əsasları</p>	<p>Regional iqtisadiyyatın nəzəriyyələri. Kənd təsərrüfatı nəzəriyyəsi.</p> <p>Standart J. Thünen</p> <p>Region iqtisadiyyatı inkişaf etmiş nəzəri biliklər sistemində malikdir.</p> <p>Region iqtisadiyyatının məzmununa və strukturuna əhəmiyyətli təsir göstərir</p> <p>ümumi iqtisadi nəzəriyyələr (məsələn, ümumi iqtisadi tarazlıq nəzəriyyələri, iqtisadi təkrar istehsal, iqtisadi artım və s.), sosial-iqtisadi coğrafiya və daha yaxınlarda davamlı inkişafın fənlərarası nəzəriyyələri.</p> <p>Regional iqtisadiyyat nəzəriyyəsinin ən mühüm komponentləri ilə kəşif, ümumi iqtisadi nəzəriyyənin bir çox xüsusi bölmələri var. Beləliklə, inkişaf nəzəriyyələri Regionlar böyük ölçüdə bunun üçün artıq makroiqtisadiyyat nəzəriyyələrinə əsaslanır.</p> <p>Mürəkkəb bir sistem olaraq "böyük" bir bölgənin yaxın olmasının sadə səbəbi ölkənin struktur analoqu (milli iqtisadiyyat). Buna görə də ehtiyac yoxdur</p> <p>region iqtisadiyyatı çərçivəsində regionun iqtisadiyyatının tam nəzəriyyəsini icad etmək.</p>	<p>1 (fəsil 1,2) 2 (fəsil 1,2) 3 (fəsil 1,2)</p>

		Əsasən nəzərə alınmaqla xüsusi əlavələr və möhkəmləndirmələr lazımdır.	
3	<p>A. Veberin sənaye standartı. Mərkəzi yer nəzəriyyəsi V. Kristaller.</p> <p>A. Veberin sənaye standartı nəzəriyyəsi</p>	<p>A. Veberin sənaye standartı. Mərkəzi yer nəzəriyyəsi V. Kristaller.</p> <p>A. Veberin sənaye standartı nəzəriyyəsi Alman iqtisadçısı və sosioloqu A. Veberin əsas işi “Yerləşdirmə haqqında Industry: Pure Standard Theory” 1909-cu ildə A. Veber tərəfindən nəşr edilmişdir. Onun əsasında istehsalın yerləşdirilməsinin ümumi “saf” nəzəriyyəsini yaratmaq vəzifəsi qoyulur. Təcrid olunmuş müəssisənin nəzərdən keçirilməsi. O, təqdim etməklə irəliyə doğru əhəmiyyətli bir addım atır nəzəri təhlili əlavə olaraq istehsalın yerləşdirilməsinin yeni amilləri nəqliyyat xərcləri və daha ümumi optimallaşdırma probleminin qoyulması – minimumlaşdırma ümumi istehsal xərcləri nəzərə alınır. A. Veber yerləşdirmə amillərinin təsirinə görə müfəssəl təsnifatını yaratmışdır. Ümumilik dərəcəsi və təzahürləri. Yer faktorunu iqtisadi adlandırır fayda yerinə bağlı olaraq iqtisadi fəaliyyət üçün təyin olunur.</p>	2 (fəsil 2)

Bu fəaliyyət həyata keçirilir. Bu fayda xərclərin azaldılmasından irəli gəlir, müəyyən sənaye məhsulu və vasitələrinin istehsalı və satışı buna görə də bu məhsulu bir yerdə istehsal etmək imkanı ilə başqa yerə nisbətən daha az xərcə gətirib çıxarır.

İstehsal xərclərinin asılı olmayan elementlərinin süzülməsi nəticəsində yeri, A. Veber üç amil buraxır: 1- ci xammalın dəyəri; 2- ci əmək xərcləri; 3-cü nəqliyyat xərcləri.

Bununla belə, onlardan birincisi - istifadə olunan materialların qiymətlərindəki fərq - ola bilər,

A. Veberə görə, istisna olmaqla, nəqliyyat xərclərindəki fərqləri ifadə etmək müstəqil təhlilənməlidir. Yerləşdirməyə təsir edən bütün digər şərtlər, müəssisələri o, hansısa “birləşmiş aqlomerasiya qüvvəsi” hesab edir,

və ya üçüncü standart amilyaranır. Beləliklə, sonda üç amili:

1) nəqliyyat, 2) işçi qüvvəsi, 3) aqlomerasiya.

Müvafiq olaraq, yerləşdirmədə üç əsas istiqamət var nəqliyyat, işləmə və aqlomerasiya.

4	<p>Mövzu 4. Rayonun təbii resurs potensialı.</p> <p>Paylanma kosmosda iqtisadi fəaliyyət</p>		11 (fəsil 3)
5	<p>Mühazirə 5. Rayonun təbii resurs potensialı.</p> <p>Paylanma kosmosda iqtisadi fəaliyyət.</p>	<p>Rayonun təbii resurs potensialı. Paylanma kosmosda iqtisadi fəaliyyət</p> <p>Mühazirə 5. Rayonun təbii resurs potensialı. Paylanma kosmosda iqtisadi fəaliyyət.</p> <p>Təbii ehtiyatların mövcudluğu, onların kəmiyyəti, keyfiyyəti və kombinasiyası ərazinin təbii resurs potensialını müəyyən edir və əsas şərtidir.</p> <p>Ərazidə məhsuldar qüvvələrin yerləşməsi böyük inkişaf edərkən təbii sərvət mənbələri, iri sənaye mərkəzləri yaranır. Təsərrüfat kompleksləri və iqtisadi rayonlar formalaşır.</p> <p>Təbii resurs regionun potensialı onun bazarda ixtisaslaşmasına və yerləşməsinə təsir göstərir, ərazi əmək bölgüsümövcud olur.</p> <p>Yeri, mədən şəraiti və təbii ehtiyatlardan istifadə regional məzmun və sürətə təsir göstərir inkişafmərhləsi özünü göstərir.</p> <p>Təbii resurs potensialının əsas komponentləri təbiidir şərait və təbii ehtiyatlar.</p>	<p>3 (fəsil 3)</p> <p>3 (fəsil 4)</p> <p>9 (fəsil 3,4)</p>

		Təbii şərait canlı və cansız təbiətin təsir edən bütün elementləridir.	
6	Regional gəlirlərin təhlili	<p>Mövzu 6. Regional gəlirlərin təhlili</p> <p>Mühazirə 7. Regional gəlir. Regional gəlir təhlili</p> <p>İstehsal olunan regional gəlir və ya milli gəlir,</p> <p>rayon sakinlərin əldə etdikləri ilkin gəlirlərin cəmidir</p> <p>region, buna daxildir:</p> <p>əmək haqqı, mənfəət, gəlir</p> <p>əmlak, istehsal və idxal vergiləri.</p> <p>Regional büdcələrin gəlirləri qanunvericiliklə müəyyən edilir.</p> <p>Büdcəyə vəsaitlərin daxil olması ilə bağlı maliyyə münasibətləri</p> <p>Azərbaycan respublikasının, Dövlətin təsis qurumu və ya bələdiyyə ilə ictimai ehtiyacların ödənilməsi üçün maliyyə bazasının yaradılması məqsədi.</p> <p>Regional büdcələrin gəlirləri yaranan maliyyə münasibətlərini ifadə edir.</p> <p>Azərbaycan respublikasının təsis qurumlarının səlahiyyətli orqanlarından müəssisələr, təşkilatlar və vətəndaşlarla bağlı yaratmaq üçün müvafiq rayonun büdcəsinə vəsaitin daxil olması</p> <p>ictimai ehtiyacları ödəmək üçün maliyyə bazası. Bunların təzahür forması</p>	1 (fəsil 5) 2 (fəsil 4,

maliyyə münasibətləri regional ödənişlərin və daxilolmaların müxtəlif növləridir.

Büdcə onların maddi təcəssümü ilə - nağd pul,

Azərbaycan respublikasının təsis qurumunun büdcə fonduna səfərbər olunur.

Regionların büdcə gəlirləri sisteminin qurulmasının əsasını prinsiplər təşkil edir.

Azərbaycan respublikasının subyektinin fəaliyyəti üçün kifayət qədər maliyyə resurslarına malik olmasına imkan vermək və eyni zamanda hüquqi və fiziki şəxslərin ödənişlərini tənzimləmək üçün istifadə edir onların maliyyə vəziyyəti Regional büdcənin gəlirləri vergi və qeyri-vergi hesabına formalaşır.

Gəlir növləri, habelə təmənnasız köçürmələr yolu ilə.

Təsis qurumlarının qanunlarına uyğun olaraq tətbiq edilən

Azərbaycan respublikasının Vergi Məcəlləsi.

Azərbaycan respublikasının təsis qurumlarının qanunları və məcburi

Azərbaycan respublikasının müvafiq subyektlərinin ərazilərində ödəniş aparılmalıdır. By Dövlətin subyektinin regional vergilər üzrə nümayəndə orqanı Vergi ilə müəyyən edilmiş hədlər daxilində

		<p>vergi dərəcələrini müstəqil olaraq müəyyən edir.</p> <p>Məcəllə, verginin ödənilməsi qaydası və şərtləri, habelə bu barədə hesabat formaları.</p> <p>Regional vergi təyin edilərkən, respublikaya subyektinin qanunverici orqanı vergi güzəştləri və onlardan istifadə üçün əsaslar verə bilər.</p>	
7	<p>Regional gəlir.</p> <p>Regional gəlir təhlili</p>	<p>Regional gəlir. Regional gəlir təhlili</p> <p>İstehsal olunan regional gəlir və ya milli gəlir,</p> <p>rayon sakinlərin əldə etdikləri ilkin gəlirlərin cəmidir</p> <p>region, buna daxildir:</p> <p>əmək haqqı, mənfəət, gəlir</p> <p>əmlak, istehsal və idxal vergiləri.</p> <p>Regional büdcələrin gəlirləri qanunvericiliklə müəyyən edilir.</p> <p>Büdcəyə vəsaitlərin daxil olması ilə bağlı maliyyə münasibətləri</p> <p>Azərbaycan respublikasının, Dövlətin təsis qurumu və ya bələdiyyə ilə ictimai ehtiyacların ödənilməsi üçün maliyyə bazasının yaradılması məqsədi.</p> <p>Regional büdcələrin gəlirləri yaranan maliyyə münasibətlərini ifadə edir.</p> <p>Azərbaycan respublikasının təsis qurumlarının səlahiyyətli orqanlarından müəssisələr, təşkilatlar və vətəndaşlarla bağlı</p>	<p>1 (fəsil 5)</p> <p>2 (fəsil 4, 5)</p> <p>9 (fəsil 4)</p>

yaratmaq üçün müvafiq rayonun büdcəsinə vəsaitin daxil olması

ictimai ehtiyacları ödəmək üçün maliyyə bazası. Bunların təzahür forması maliyyə münasibətləri regional ödənişlərin və daxilolmaların müxtəlif növləridir.

Büdcə onların maddi təcəssümü ilə - nağd pul,

Azərbaycan respublikasının təsis qurumunun büdcə fonduna səfərbər olunur.

Regionların büdcə gəlirləri sisteminin qurulmasının əsasını prinsiplər təşkil edir.

Azərbaycan respublikasının subyektinin fəaliyyəti üçün kifayət qədər maliyyə resurslarına malik olmasına imkan vermək və eyni zamanda hüquqi və fiziki şəxslərin ödənişlərini tənzimləmək üçün istifadə edir onların maliyyə vəziyyəti Regional büdcənin gəlirləri vergi və qeyri-vergi hesabına formalaşır.

Gəlir növləri, habelə təmənnasız köçürmələr yolu ilə.

Təsis qurumlarının qanunlarına uyğun olaraq tətbiq edilən

Azərbaycan respublikasının Vergi Məcəlləsi.

Azərbaycan respublikasının təsis qurumlarının qanunları və məcburi

Azərbaycan respublikasının

		<p>müvafiq subyektlərinin ərazilərində ödəniş aparılmalıdır. By Dövlətin subyektinin regional vergilər üzrə nümayəndə orqanı Vergi ilə müəyyən edilmiş hədlər daxilində vergi dərəcələrini müstəqil olaraq müəyyən edir.</p> <p>Məcəllə, verginin ödənilməsi qaydası və şərtləri, habelə bu barədə hesabat formaları. Regional vergi təyin edilərkən, respublikaya subyektinin qanunverici orqanı vergi güzəştləri və onlardan istifadə üçün əsaslar verə bilər.</p>	
8	Regional siyasət, onun məqsədləri və alətləri.	Mövzu 8. Regional siyasət, onun məqsədləri və alətləri.	7 (fəsil 3) 2 (fəsil 10) 9 (fəsil 8)
9	Azad iqtisadi zonalar regional alət kimi. Siyasətçilər;	<p>Mövzu 9. Azad iqtisadi zonalar regional alət kimi.</p> <p>Siyasətçilər;</p> <p>Mühazirə 10. Azad iqtisadi zonalar regional alət kimi.</p> <p>Siyasətçilər; Beynəlxalq miqyasda əmək bölgüsünün dərinləşməsi ehtiyaca gətirib çıxarır</p> <p>milli təsərrüfat sistemlərinin inteqrasiyası və qarşılıqlı nüfuzu, inkişafına</p> <p>üzərində həyata keçirilən beynəlxalq iqtisadi əməkdaşlığın yeni formaları</p>	1 (fəsil 11) 3 (fəsil 8) 2 (fəsil 7,9)

		<p>qarşılıqlı faydalı əsasdır. Azad iqtisadi zonalar da bu formalardan biri oldu.</p> <p>(SEZ), son onilliklərdə dünyada geniş yayılmışdır.</p> <p>Azad iqtisadi zonalar (AİZ) müəyyən edilmiş ərazilərdir</p> <p>güzəştli valyuta, vergi, gömrük rejimləri olan ölkələr.</p> <p>AİZ ixrac kapitalının formalaşmasını və xarici kapitalın axınını təşviq edir</p> <p>xidmət sektoruna və sənayeyə, habelə xarici kapitalla birgə ticarətə</p> <p>və digər biznes fəaliyyətləri. Azad iqtisadi zonalar var</p> <p>ərazi iqtisadi məkanının rəasional təşkili formalarından biridir</p> <p>qoyan müəyyən sosial-iqtisadi vəzifələri həyata keçirmək üçün</p> <p>dövlət orqanları.</p> <p>XİZ-lər bu gün beynəlxalq iqtisadiyyatın ayrılmaz hissəsidir münasibətlər. Qlobal iqtisadi münasibətlər sistemində azad iqtisadi zonalar mühüm yer tutur</p> <p>müxtəlif yollarla əldə edilən sürətli iqtisadi artım amili</p> <p>tədbirlər: informasiya və texnologiyaların mübadiləsi, inteqrasiyanın dərinləşdirilməsi iqtisadi tədbirlər, investisiyaların səfərbər edilməsi, beynəlxalq ticarət dövryyəsi XİZ-in yaradılmasının əsas məqsədləri</p>	
10	Azad iqtisadi zonalar regional alət kimi.	Azad iqtisadi zonalar regional alət kimi.	1 (fəsil 9) 7 (fəsil 6)

		Siyasətçilər; Beynəlxalq miqyasda əmək bölgüsünün dərinləşməsi ehtiyaca gətirib çıxarır.	
11	Regional proqramlar	<p>Regional proqramlar</p> <p>Mühazirə 11. Regional proqramlar</p> <p>Regional proqramlar tənzimləmə və idarəetmə vasitəsidir.</p> <p>regionun iqtisadi, sosial və elmi-texniki inkişaf strategiyası, təsərrüfat fəaliyyətinin təşkili forması, prioritet təmərküzləşmə üsulu təcili, prioritet problemləri həll etmək üçün resurslar. Forma baxımından onlar məqsədli inteqrasiya edilmiş proqramların (MIP) xüsusi növüdür. Bunda</p> <p>plan, regional proqram hədəflənmiş bir sənəddir</p> <p>regional problemlərin həlli üçün bütün vəzifələr və fəaliyyətlər</p> <p>məqsədlər, resurslar, icraçılar və son tarixlər.</p> <p>Regional proqramlar problemlərin həlli mərhələlərini müəyyənləşdirir, töhfə verir zəruri resursları səfərbər etmək və hamının koordinasiyasını təmin etmək</p> <p>maraqlandıran mövzular. Proqramların bütün müxtəlifliyi uyğun olaraq təsnif edilə bilər</p> <p>bir sıra əlamətlər:</p> <p>☐ dövlət statusuna görə dövlətlərarası ola bilər,</p>	<p>1(fəsil 10)</p> <p>2(fəsil 6)</p> <p>10(fəsil 3)</p> <p>9 (fəsil 7)</p>

		<p>federal, regionlararası, regional, bələdiyyələrarası və bələdiyyə;</p> <p>☐ Ərazi əhatə dairəsinə görə proqramlar bölünür</p> <p>ümumrusiya, subregional (federal dairələrin hüdudları daxilində), regional və yerli;</p> <p>☐ Funksional oriyentasiyaya görə proqramlar bölünür</p> <p>mürəkkəb, çarpaz funksional və funksional;</p> <p>☐ icra müddətinə görə proqramlar qısamüddətli (2-yə qədər) bölünür il), orta müddətli (3 ildən 5 ilə qədər), uzunmüddətli (5 ildən çox).</p> <p>Mürəkkəb və funksional proqramlar hazırlayarkən bunu etmək lazımdır ideyaları, regional inkişaf konsepsiyasının ümumi ideyasını rəhbər tutmaq.</p>	
12	<p>İnkişaf Regional inkişafın iqtisadi tənzimlənməsi alətləri.</p>	<p>İnkişaf Regional inkişafın iqtisadi tənzimlənməsi alətləri</p> <p>üç qrupa bölünür:</p> <ul style="list-style-type: none"> - planlaşdırma və proqnozlaşdırma; - regional siyasətin makro və mikro alətləri; fiskal sistem. <p>Planlaşdırma və proqnozlaşdırma Regional planlaşdırma və proqnozlaşdırma ayrılmaz hissəsidir demək olar ki, bütün</p>	<p>1(fəsil 12) 2 (fəsil 7)</p>

ölkələrdə dövlət idarəetmə sistemləri. Əsas diqqət regional planlaşdırma adətən infrastrukturun planlaşdırılmasına verilir, şəhər və kənd yerlərinin davamlı inkişafı, ətraf mühitin mühafizəsi.

Ona görə ki, məhz bu sahələrdə regional səviyyənin rolu xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. hökumət nəzarətindədir.

Bazar iqtisadiyyatı olan ölkələrdə regional inkişaf planları ola bilməz direktiv, əvvəllər SSRİ və digər sosialist ölkələrində olduğu kimi.

Onlar əsasən məsləhət xarakterlidir. Ancaq o hissələri planlayır.

İqtisadiyyatın dövlət sektoruna ünvanlanan, ən əhəmiyyətli yerini təyin infrastruktur obyektləri və diqqəti dövlətin saxlanmasına və yaxşılaşdırılmasına yönəldib.

ekosistemlər məcburidir.

fəaliyyət göstərən dövlət planlaşdırma və proqnozlaşdırma sistemi

SSRİ keçid dövrünün əvvəlində dağıldı. Bu vəziyyətin səbəbləri bunlar idi

sosial-iqtisadi sistemdəki dəyişikliklər (bazar iqtisadiyyatına keçid),

iqtisadi böhran və s.

Son zamanlar regional strateji planlaşdırma sahəsində iş və

		<p>proqnozlaşdırma gücləndi. Nəticədə hökumət qəbul etdi</p> <p>A.R. - da 2008-ci ilin noyabrında</p> <p>“Uzunmüddətli sosial-iqtisadi inkişaf konsepsiyaları</p> <p>Azərbaycan respublikası 2020-ci ilə qədər olan dövr üçün”.</p> <p>Bu sənəddə "Regional inkişaf" bölməsi var regional inkişafın innovativ və sosial yönümlülüyü məsələlərinə baxılır,</p>	
13	Regional büdcənin məqsəd və vəzifələri	<p>Regional büdcənin məqsəd və vəzifələri</p> <p>Rayonun büdcə münasibətləri maliyyənin tərkib hissəsidir.</p> <p>Dövlət orqanlarının dövlət, səhmdar və formalaşması və istifadəsi ilə bağlı özəl müəssisələrin, eləcə də əhəlinin pul resurslarının mərkəzləşdirilmiş fondu.</p> <p>Rayonun büdcəsi təhsil və pul xərcləmə formasıdır</p> <p>regionda dövlət hakimiyyəti orqanlarının funksiyalarını təmin etmək məqsədi ilə.</p> <p>Konsentrasiya</p> <p>maliyyənin uğurla həyata keçirilməsi üçün büdcədə maliyyə vəsaitlərinin olması zəruridir</p> <p>hökumət siyasəti.</p> <p>1.1. Regional büdcə sistemlərinin funksiyaları</p>	11 (fəsil 6,7);

		<p>Bölgənin büdcə sisteminin yerinə yetirmək üçün nəzərdə tutulduğu əsas funksiyalar bunlardır</p> <p>aşağıdakı kimi formalaşdırmaq olar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • region əhalisinin həyat səviyyəsinin və keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün şərait yaradılması; • müəyyən qruplar arasında gəlirin ədalətli bölgüsünün təşviq edilməsi <p>bölgədə yaşayan əhali;</p> <ul style="list-style-type: none"> • regional göndərməklə regionda sahibkarlıq fəaliyyətinin inkişafı <p>regional "artım nöqtələrində" administrasiya tərəfindən idarə olunan investisiyalar</p> <p>iqtisadi kompleks regional inkişaf büdcəsi vasitəsilə və ya birbaşa vasitəsilə dövlət investisiyaları;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ərazi subyektlərində iş şəraitinin bərabərləşdirilməsi <p>sənaye, sosial və bazar infrastrukturlarının inkişafı vasitəsilə region.</p>	
14	Regionun investisiya siyasəti	<p>Mühazirə 14. Regionun investisiya siyasəti</p> <p>İnvestisiya siyasəti məqsədyönlü tədbirlər sistemidir.</p> <p>İnvestisiya fəaliyyətinin stimullaşdırılması, o cümlədən əlverişli şəraitin formalaşması investisiya mühiti, əlavə investisiya mənbələrinin cəlb edilməsi və</p>	<p>3 (fəsil 8) 9 (fəsil 9) 11 (fəsil 8);</p>

vahid standartların yaradılması, investisiyanın səmərəliliyinin əsaslandırılması əsas götürülməlidir.

Dövlət investisiya siyasətinin strateji məqsədi ondan ibarətdir.

Səmərəli iqtisadi inkişafı təmin etməyə qadir olan iqtisadiyyatın modernləşdirilməsi

Azərbaycan;

Bazar biznes modelinin formalaşması

kontekstində regional dövlətin investisiya siyasəti ümumi prinsiplərə əsaslanırdı.

İnvestisiya prosesinin mərkəzsizləşdirilməsi,

Bu kursun praktikada tətbiqi regionlara

münasibətdə onların sərmayə qoyuluşunda rolunun artırılması üçün əsas olmuşdur.

Prosesi və öz investisiya siyasətini

gücləndirirlər Eyni zamanda, regionların öz

investisiya siyasətinin aktivləşdirilməsi də

vardır buna da bir sıra başqa səbəblər

daxildir.. Bu səbəblər arasında: mütənasibliyi

aradan qaldırmaq cəhdləri investisiya

qanunları, uyğunsuzluqları aradan

qaldırılmasə şərtidir.

Mərkəzin investisiya siyasətini, daha əlverişli mühit yaratmasını təmin edir.

Regionun yerli çərçivəsində investisiyaların daxil olması labüddir.

Regional səlahiyyətli əhəmiyyətli fəallıq göstərməyə başladı investisiya mühitinin

		<p>yaxşılaşdırılması, ən əlverişli zonaların yaradılması,</p> <p>müxtəlif vergi güzəştlərinin verilməsi, lizinq fəaliyyətinin inkişafı,</p> <p>investisiyalar üçün kredit dəstəyi. 1993-1994-cü illərdə özlərinin formalaşması üzərində investisiya qanunvericiliyi Azad iqtisadi zonalara və Naxçıvan muxtar vilayətdə işləməyə başladı</p> <p>Muxtar respublikasında, daha sonra qanunvericilik və digər sənədlər paketinin formalaşmasına</p> <p>Bir sıra digər rayonlar da investisiya fəaliyyətinə başlayıb. Əgər 1997-ci ildə cəmi beş idi</p> <p>regionlarda xüsusi investisiya qanunvericiliyi var idi, sonra 2000-ci ilə qədər təxminən 70 regionlar investisiya sahəsində qanunvericilik və normativ hüquqi aktlar qəbul etmişdir. fəaliyyətləri. Ümumilikdə regional investisiya hüququnun formalaşması prosesi olmuşdur regional səlahiyyətləri daxilində təkmilləşdirməyə və əlavələrə yönəldilmişdir investisiya fəaliyyəti üçün ərazi tənzimləyici və hüquqi bazanın səlahiyyətləri.</p>	
15	Regional İnvestisiya proqramları.		2004 – ci il 2023 ci il proqram
	Yekun imtahan		

XII. Seminar-məşğələlər: hazırlıq və qiymətləndirmə

Seminar-məşğələ dərslərində tələbə öz fikirlərini məntiqi ardıcılıqla ifadə və izah etməyi, habelə arqumentlərlə əsaslandırmağı bacarmalıdır. Buna nail olmaq üçün tələbə:

- 1) Seminar məşğələsinin hər bir mövzusu üzrə müzakirəyə çıxarılan suallarla diqqətlə tanış olmalı;
- 2) Müvafiq mühazirə materiallarını diqqətlə öyrənməli;
- 3) Mövzu üzrə tövsiyə edilən ədəbiyyatı oxumalı və öyrənməli;
- 4) Seminar məşğələsində müzakirəyə çıxarılan hər bir sual üzrə qısa çıxış hazırlamalı;
- 5) Mövzu üzrə verilən praktik tapşırıqları və məsələləri yerinə yetirməklə praktik bacarıqlara yiyələnməlidir.

Tələbənin məşğələdəki hər bir cavabı 10 ballıq sistem üzrə 0-10 bal arasında (maksimum 10 bal olmaqla) qiymətləndirilir. Semestrin sonunda smestr ərzində tələbənin bütün cavab balları toplanır və tələbənin cavablarının ümumi sayına bölünməklə orta qiymət (bal) hesablanır.

XIII. Fənn üzrə kurs işi

Fənn üzrə kurs işi nəzərdə tutulmayıb. Tədris materialları seminarlar və praktik məşğələlər üçün

Seminar 1. Regional iqtisadiyyat və idarəetmə fənni. Konsepsiya və regionların tipologiyası

1. Regional iqtisadiyyatın predmeti və metodu.
2. Region iqtisadiyyatının əsas kateqoriyaları. Obyekt kimi rayon biznes və idarəetmə.
3. Regionların sosial-iqtisadi inkişafının xüsusiyyətləri və təsnifatı.
4. Sosial və iqtisadi idarəetmənin regionallaşdırılması
5. Regional idarəetmənin əsas vəzifələri

Seminar 2. Region idarəetmə və idarəetmə obyektini kimi (4 saat)

1. Rusiya Federasiyasının Konstitusiyası: regionların fəaliyyətinin hüquqi əsasları.
2. Rusiyanın inzibati-ərazi və sosial-iqtisadi bölgüsü.
3. Ərazilərin sosial-iqtisadi və hüquqi asimmetriyası.
4. Regionların sosial-iqtisadi uyğunlaşdırılması strategiyası.

Seminar 3. Regionun təbii resurs potensialı. Paylanma

kosmosda iqtisadi fəaliyyət (2 saat).

1. Təbii resurs potensialı. Metodoloji məsələlər

təbii Tarix. Kadastr

2. Sosial-iqtisadi kompleksin inkişafında təbii ehtiyatların rolu

bölgə. Regionun təbii ehtiyatlarının ərazi birləşməsi.

3. Rusiya Federasiyasının milli təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün prioritet istiqamətlər

ekoloji sfera.

4. Azərbaycanda və müəyyən bölgələrdə ekoloji vəziyyətin qiymətləndirilməsi müasir dövr.

5. Yerləşdirmə faktorları istehsalçısının nümunələri, prinsipləri məhsuldar qüvvələr.

İstehsalın yerləşdirilməsi və ərazi təşkili prinsipləri. Təkamül

istehsalın yerləşdirilməsi faktorları.

6. İxtisaslaşma və kompleks inkişafın mahiyyəti.

7. Hərəkət sənayeləri.

8. Sektorlararası qarşılıqlı əlaqələr. Sənayenin müəyyən edilməsi üsulları

bölgə ixtisası.

Seminar 4. Region makroiqtisadi təhlilin obyektinə kimi. (2 saat)

1. Regionun makroiqtisadi konsepsiyası

2. Regionun inkişafı üçün makroiqtisadi göstəricilər sistemi. Hesablama üsulları

GRP

Seminar 5. Regional gəlirlərin təhlili (4 saat)

1. Struktur təhlilin metodologiyası

2. Regional multiplikatorlar

3. Regional ixrac bazasının modeli

Seminar 6. Regional artım və regionlararası bərabərsizlik (2 saat).

1. İqtisadi artım və regional inkişaf

2. İqtisadi artımın modelləri.

3. Regionlararası bərabərsizlik, onun sosial-iqtisadi nəticələri.

Seminar 7. Regional siyasət, onun məqsədləri və alətləri. (2 saat)

1. Dövlətin regional siyasətinin mahiyyəti, onun növləri
2. Regional iqtisadi siyasətin həyata keçirilməsi üsulları və vasitələri.
3. Xarici ölkələrdə regional siyasətin həyata keçirilməsinin xüsusiyyətləri.

Seminar 8. Azad iqtisadi zonalar regional üçün bir vasitə kimi siyasətçilər.

1. Azad iqtisadi zonalar dövlətin aləti kimi tənzimləmə
2. Texnoinnovativ zonaların spesifikliyi
3. Azad iqtisadi zonaların üstünlükləri və problemləri

Hesabatların mövzusu:

Rusiyada və xaricdə xüsusi iqtisadi zonalar: iqtisadiyyata töhfə

Seminar 9. Regional proqramlar (2 saat)

1. Müasir regional proqramlaşdırma.
2. Məqsədli kompleks proqram
3. Proqramın həyata keçirilməsi mexanizmi. Proqramın qiymətləndirilməsi meyarları.
4. Proqramın məqsədləri. Proqram variantlarının qiymətləndirilməsi.

Praktiki tapşırıq: Rusiya regionlarının inkişaf proqramlarının nəzərdən keçirilməsi

Seminar 10. Regional iqtisadiyyatın idarə edilməsinin təşkili (4 saat)

1. Regional idarəetmə strukturu
2. Regional idarəetmənin funksiyaları və metodları
3. Regional dövlət orqanlarının təşkili prinsipləri
4. Regional fiskal sistem
5. Azərbaycanda sosial-iqtisadi proseslərin proqnozlaşdırılması və planlaşdırılması bölgə.

İmtahan üçün suallar

1. Regional elm və onda regional iqtisadiyyatın yeri.
2. Regional iqtisadiyyatın obyektı, vəzifələri və üsulları.
3. Regionun nəzəri konsepsiyaları.

4. Regionların təsnifatı.
5. Cəmiyyətin ərazi təşkili.
6. Region iqtisadiyyatının nəzəri əsasları.
7. Qərbi regional nəzəriyyələrinin inkişafı.
8. Daxili regionşünaslıq məktəbi.
9. Rayonun sosial-iqtisadi kompleksinin formalaşması və fəaliyyəti.
10. Ərazi əmək bölgüsünün növləri və səviyyələri. Ərazi quruluşu iqtisadiyyat.
11. Regional sosial-iqtisadi sistemin strukturu.
12. Regional iqtisadiyyatın sahələri.
13. Rayonun sosial-iqtisadi kompleksinin inkişafında təbii ehtiyatların rolu. 14. Regional təkrar istehsal prosesinin konsepsiyası və mahiyyəti.
15. İqtisadiyyatın yerləşməsinin sahə strukturu.
16. Məhsuldar qüvvələrin paylanması qanunauyğunluqları, prinsipləri və amilləri.
17. Bölgənin ixtisas sahələrinin müəyyən edilməsi üsulları.
18. Sənaye istehsalının yerləşdirilməsi. Ərazi istehsalı komplekslər.
19. Regionun makroiqtisadi konsepsiyası.
20. Rayonun əsas makroiqtisadi göstəriciləri.
21. RP-də hesablama üsulları.
22. Regional multiplikatorlar.
23. Milli hesablar sisteminin regionallaşdırılması. Fərdi hesabların qurulması bölgə.
24. Regional ixrac bazasının modeli.
25. Regionlararası fərqlər.
26. Regionlararası ticarətin şərtləri və amilləri. Bölgənin açıqlıq dərəcəsi.
27. Bazarı formalaşdıran amillər.
28. Regional bazarların formalaşması problemləri.
29. Regional əmək bazarı. İşçi qüvvəsinin miqrasiyası.

30. Regional torpaq bazarı.
31. Regional investisiya bazarı. Regionun investisiya cəlbediciliyi.
32. Sahələrarası balansın regional modeli.
33. Regional artımın konsepsiyası və amilləri.
34. Regional artım modelləri.
35. Neoklassik modeldə tarazlıq artımı.
36. Regional artımın kumulyativ modelləri. Aqlomerasiya artım potensialı. aqlomerasiya iqtisadiyyatı.
37. Regional fiskal sistem. büdcə federalizmi.
38. Rayonun öz və tənzimləyici gəlirləri. 39. Büdcələrarası münasibətlər.
40. Rayonların və bələdiyyələrin maliyyə dəstəyi fondu.
41. Rayonun maliyyəsi. Konsolidə edilmiş maliyyə balansı.
42. Regional siyasətin konsepsiyası və məqsədləri.
43. Regional tənzimləmənin inzibati və iqtisadi üsulları.
44. Makroiqtisadi alətlər.
45. Regionların inkişafına selektiv dəstək.
46. Depressiyada olan və inkişaf etməmiş ərazilər.
47. Birbaşa dövlət tənzimlənməsi.
48. Xüsusi iqtisadi zona.
49. Texnoinnovativ zonalar.
50. Sənaye parkı.
51. Xüsusi zonaların fəaliyyətinin tənzimlənməsi.
52. Proqram-hədəf metodunun əsas xüsusiyyətləri.
53. Hədəf kompleks proqramı. proqram təminatı vəziyyəti. Proqramın idarə edilməsi.
54. Məqsədli regional proqramlar və regional planlaşdırmanın vəzifələri.
55. Regional siyasətin normativ bazası.
56. Azərbaycanda dövlət milli siyasətinin prinsipləri.
57. Regional siyasətin əsas məqsəd və vəzifələri.

58. Azərbaycan respublikasında regional siyasətin həyata keçirilməsi üsulları və formaları.
59. Regional idarəetmə strukturu.
60. Regional dövlət orqanlarının təşkili prinsipləri.
61. Müasir dövrdə regional hakimiyyət orqanlarının fəaliyyət problemləri.
62. Federalizm şəraitində regional idarəetmə.
63. İqtisadi qarşılıqlı əlaqənin regionlararası birlikləri.
64. Rayonun iqtisadi inkişafının tənzimlənməsi məsələləri Oxumaq tövsiyə olunur

Əsas ədəbiyyat:

1. Regional iqtisadiyyat: Dərslik / G.P. Yermoşina; Ed. V.Ya.

Pozdnyakov. - M.: İNFRA-M, 2009. - 576 s.//

<http://znanium.com/bookread.php?book=165405>

2. Regional iqtisadiyyat və idarəetmə: Dərslik / G.G. Fetisov, V.P. Oreshin. -

M.: İNFRA-M, 2006. - 416 s.: // <http://znanium.com/bookread.php?book=101614>

XIV. Sərbəst işlər: tələblər və qiymətləndirmə

Semestr ərzində tələbələrə 1 (10 ballıq), 2 (hər biri 5 ballıq) yaxud 10 (hər biri 1 ballıq) sərbəst iş tapşırığı verilir. Sərbəst işlər tələbələr tərəfindən təkbaşına və ya qrup işi formasında işlənə bilər. Sərbəst işçap və ya elektron formada, yaxud əlyazma şəklində təhvil verilir.

Sərbəst işlərin qiymətləndirilməsi onların sayından asılı olaraq həyata keçirilir:

- 1 ballıq sərbəst işlər hər bir tələbə tərəfindən fərdi qaydada yerinə yetirilir. Bu işlər bir qayda olaraq fəndə tədris olunan mövzulara aid olur. Tələbələr müvafiq mövzunu öyrənməli və həmin mövzu ilə bağlı özlərinin fikirlərini sərbəst şəkildə (esse kimi) yazmalıdırlar. Belə sərbəst işlərin hər biri yazılı formada - word faylı formatında (şrift 12), həcmi ən azı 1,5-2 səhifə həcmində olmaqla (amma 4 səhifədən çox olmamaqla) - tələbənin fərdi kabinetinə yüklənir. Məzmunundan asılı olaraq belə işlər «0» və ya «1» balla qiymətləndirilir. İş «0» balla qiymətləndirildikdə müəllim bunun səbəbini izah etməlidir;
- 5 və 10 ballıq sərbəst işlər tələbələrə fərdi və ya qrup işi kimi tapşırıla bilər. Belə işlərdə konkret mövzular üzrə araşdırmanın aparılması yaxud referatın işlənməsi tələb oluna bilər. Belə araşdırmalar zamanı tələbələr fənnin mövzularından öyrəndikləri bilikləri və əldə etdikləri bacarıqları həmin tədqiqatlarda istifadə (tətbiq) etməyə çalışmalıdırlar. Araşdırmalar zamanı tələbələr ortaya çıxan çətinlikləri müəllimlə müzakirə edə və ondan məsləhət ala bilərlər. Belə işlər yazılı şəkildə word faylı formatında yaxud Power Point formatında təqdimat formasında, qrupun bütün üzvlərinin adı qeyd edilməklə, qrupun hər bir üzvünün fərdi kabinetinə yüklənir. Bu cür işlər, müvafiq olaraq, 0-dan 5-dək yaxud 0-dan 10-dək balla qiymətləndirilir. Sərbəst işin (araşdırmanın) hazırlanmasında qrup üzvlərinin fərdi töhfələri fərqli

olarsa, qiymətləndirmədə bu nəzərə alınır. Aşağı balla qiymətləndirmələr zamanı müəllim bunun səbəbini tələbənin fərdi kabinetində izah edir.

Sərbəst işlərin yerinə yetirilməsi Universitetdə müəyyən edilmiş qaydalar çərçivəsində fənni tədris edən müəllimlə tələbələr arasında əldə olunan razılığa uyğun olaraq həyata keçirilir. Sərbəst işlərin qiymətləndirilməsində şəffaflığı təmin etmək müəllimin vəzifə borcudur.

XV. Dərsə davamiyyət

Tələbə bütün mühazirə və seminar dərslərində fəal iştirak etməlidir. Tələbənin dərsə davamiyyəti 10 ballıq sistem üzrə qiymətləndirilir. Tələbənin iştirak etmədiyi dərslərin sayı onun davamiyyət qiymətinə (balına) təsir edir: buraxılmış hər 3 dərs (6 saat) 1 balın itirilməsi ilə nəticələnir. Tələbə fənn üzrə ümumi tədris yükünün 25%-dən çox (14 saatdan çox) dərs buraxarsa, o, yekun imtahana buraxılmır. Bu halda tələbə bu fəndən krediti qazanmır və onun fənn üzrə akademik borcu qalır

XVI. Aralıq qiymətləndirmə

Fənnin tədrisi prosesində tələbənin dərslərdəki cari fəallığı (mühazirədəki fəallıq, seminar-məşğələdə cavabları, qrup işlərində iştirakı və s.) 10 ballıq sistemlə 0-10 bal arasında qiymətləndirilir.

Fənnin tədrisi prosesində tələbənin əldə etdiyi bilik və bacarıqları 2 dəfə kollokvium keçirilməklə qiymətləndirilir. Kollokviumlar, müvafiq olaraq, tədrisin birinci və ikinci ayı başa çatdıqdan sonra yalnız həmin dövrdə keçirilən mövzuları əhatə edən suallar əsasında təşkil olunur. Kollokviumlar test üsulu formasında keçirilir.

Hər kollokviumda tələbənin bilikləri 10 ballıq sistem üzrə 0-10 bal arasında (maksimum 10 bal) qiymətləndirilir. Tələbə kollokviumda iştirak etmədikdə jurnalda "0" (sıfır) bal qeyd olunur.

XVII. Yekun imtahan

Fənnin tədrisinin sonunda bir dəfə yekun imtahan təşkil olunur. Tələbənin imtahandakı cavabı 0-50 bal aralığında (maksimum 50 bal) qiymətləndirilə bilər. İmtahan yazılı formada yaxud test qaydasında təşkil olunur. Fənn üzrə imtahan sualları yaxud testlər mühazirə mətnləri və məşğələ dərslərinin məzmununa uyğun olaraq tərtib edilir.

Yekun imtahanda tələbə minimum 17 bal toplamazsa, onda imtahana qədər yığılan ballar toplanmır, tələbə bu fəndən krediti qazanmır və onun fənn üzrə akademik borcu qalır.

İmtahanın nəticələrinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı tələbənin hər-hansı şikayəti olarsa, tələbə Universitetdə müəyyən olunmuş ümumi qaydalar əsasında Apellyasiya Komissiyasına müraciət edə bilər.

XVII. Fənn üzrə yekun qiymətləndirmə

Fənn üzrə tələbələrin yekun biliyi 100 ballıq sistem üzrə qiymətləndirilir. Balların maksimum miqdarı -100 baldır.

Yekun imtahandan sonra tələbənin fənn üzrə topladığı bütün ballar toplanır və yekun qiymət (bal) hesablanır.

İstiqamət	Ballar	Faiz
İmtahan (final)	50	50 %

Seminar (məşğələ) və ya laborator dərslərin nəticələrinə görə	30	30 %
Tələbələrin sərbəst işinə görə	10	10%
Davamiyyət	10	10 %
Cəmi:	100	100 %

Fənn üzrə semestr ərzində (imtahanaqədər və imtahanda) tələbənintopladığı balı yekun miqdarına görə onun yekun biliyi aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

- 51 baldan aşağı olduqda - “qeyri-kafi” – **F**
51-60 bal - “qənaətbəxş” – **E**
61-70 bal - “kafi” – **D**
71-80 bal - “yaxşı” – **C**
81-90 bal - “çox yaxşı” – **B**
91-100 bal - “əla” – **A**

Tələbənintopladığı yekun bal 51 baldan aşağı olduqda (yəni onun biliyi “qeyri-kafi” qiymətləndirildikdə) tələbə bu fəndən krediti qazanmır və onun fənn üzrə akademik borcu qalır.

Tərtib etdi:

“İctimai idarəetmə və sosial innovasiyalar”

kafedrasının dosenti, i.f.d. Z.A. Malayev